

Πρεσβεία της Ελλάδος στην
Λισσαβόνα
Γραφείο Οικονομικών και
Εμπορικών Υποθέσεων

Δελτίο Οικονομικών και
Επιχειρηματικών Ειδήσεων
Πορτογαλίας Οκτωβρίου
2014.

Α. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ολοκληρώθηκε η πρώτη επιτόπια αποστολή εκπροσώπων της Τρόικα στην Πορτογαλία, στο πλαίσιο της μεταμνημονιακής παρακολούθησης της πορτογαλικής οικονομίας (**post-programme surveillance**). Σύμφωνα με τις δηλώσεις που εξέδωσαν μετά το πέρας της αποστολής η Ε.Επιτροπή και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (κοινή δήλωση) και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, τα μακροοικονομικά μεγέθη κατά το τελευταίο εξάμηνο έχουν βελτιωθεί και οι αποδόσεις των πορτογαλικών ομολόγων έχουν μειωθεί σημαντικά. Ωστόσο, παραμένει σημαντικό έλλειμμα ανταγωνιστικότητας που απαιτεί περαιτέρω μεταρρυθμίσεις. Το πορτογαλικό τραπεζικό σύστημα έχει σταθεροποιηθεί (παρά τις πρόσφατες αναταράξεις), αλλά οι πορτογαλικές τράπεζες θα πρέπει να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα της χαμηλής (ή και μη) κερδοφορίας, το οποίο συνδέεται άμεσα με τα υψηλά χρέη των επιχειρήσεων προς αυτές. Οι προβλέψεις των Οργανισμών (ΔΝΤ, ΕΚΤ, Ε.Επιτροπή) και της Πορτογαλικής Κυβέρνησης για το δημοσιονομικό έλλειμμα το 2015 αποκλίνουν, κυρίως λόγω διαφωνίας ως προς τα προβλεπόμενα φορολογικά έσοδα. Σύμφωνα με την Φθινοπωρινή Έκθεση της Ε.Επιτροπής με προβλέψεις για την πορεία των οικονομιών της ευρωζώνης, το 2015 η πορτογαλική οικονομία θα καταγράψει ανάπτυξη 1,3% (έναντι κυβερνητικής πρόβλεψης 1,5%) και το έλλειμμα θα ανέλθει σε 3,3% επί του ΑΕΠ (έναντι 2,7% πρόβλεψης του Κρατικού Προϋπολογισμού). Περισσότερο απαισιόδοξη είναι η πρόβλεψη του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, το οποίο εκτιμά ότι η ανάπτυξη θα κυμανθεί σε 1,2%, ενώ το δημοσιονομικό έλλειμμα θα ανέλθει σε 3,4%.

Θετικά για το πορτογαλικό τραπεζικό σύστημα εμφανίσθηκαν τα αποτελέσματα των **stress tests** που διεξήγαγε η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Συγκεκριμένα, εκ των τριών πορτογαλικών τραπεζών που υπεβλήθησαν σε έλεγχο αντοχής, οι δύο, ήτοι η κρατική Caixa Geral de Depositos και η BPI, «πέρασαν» επιτυχώς την δοκιμασία. Η τρίτη τράπεζα Millennium BCP, η οποία απέτυχε στον έλεγχο λαμβάνοντας υπόψη δεδομένα του 2013, εμφάνισε κεφαλαιακές ανάγκες ύψους 1,137δισ ευρώ. Ωστόσο, δεδομένου του εν εξελίξει σχεδίου αναδιάρθρωσης της τράπεζας, στο οποίο περιλαμβάνεται και η ολοκληρωθείσα επιτυχώς τον περασμένο Ιούνιο αύξηση μετοχικού κεφαλαίου ύψους 2,25 δισ ευρώ, πρακτικά εκλαμβάνεται ότι και η Millennium BCP έχει εξέλθει από την δοκιμασία των stress tests επιτυχώς. Σύμφωνα με την Υπουργό

Οικονομικών της Πορτογαλίας, τα αποτελέσματα των stress tests αποδεικνύουν ότι το πορτογαλικό τραπεζικό σύστημα είναι σήμερα ανθεκτικότερο, παρά τις δοκιμασίες από τις οποίες διήλθε.

Στην δοκιμασία των stress tests δεν υπεβλήθη η Novo Banco, η τράπεζα που προέκυψε τον περασμένο Αύγουστο μετά την κατάρρευση της πρώην BES.

 Το **Σχέδιο Προϋπολογισμού 2015** που κατετέθη στο Πορτογαλικό Κοινοβούλιο προβλέπει αναθεώρηση επί τα χείρω του στόχου δημοσιονομικού ελλείμματος σε 2,7% επί του ΑΕΠ, έναντι προηγούμενης δέσμευσης για δημόσιο έλλειμμα 2,5%. Προβλέπει, επίσης, ανάπτυξη της τάξης 1,5%, μείωση του δημόσιου χρέους σε 123,7% επί του ΑΕΠ (έναντι προηγούμενης πρόβλεψης 128,7%), καθώς και περαιτέρω μείωση της ανεργίας σε ποσοστό 13,4%.

Ενδεικτικά μετρά ανά τομέα.

- **συντάξεις.** Η έκτακτη εισφορά αλληλεγγύης που επιβαλλόταν στις συντάξεις άνω των 2.000€ στο εξής θα αφορά στις συντάξεις άνω των 4.611,42€.
- **επιχειρήσεις.** Περαιτέρω μείωση του φορολογικού συντελεστή επιχειρήσεων από 23% σε 21%.
- **άμεση και έμμεση φορολογία.** Αύξηση του δημοτικού φόρου ακίνητων (με απαλλαγή των νοικοκυριών με ετήσιο εισόδημα έως 16.261€, καθώς και των ακίνητων άξιας έως 66.500€). Αύξηση του φόρου στα οινοπνευματώδη ποτά κατά 2,9%. Διατήρηση προσθετού φόρου σε τέλη κυκλοφορίας ντιζελοκίνητων αυτοκινήτων και αύξηση του φόρου στα καύσιμα κίνησης. Επιβολή φόρου καπνού σε ηλεκτρονικά τσιγάρα και πουρά.
- μείωση κοινωνικού επιδόματος ένταξης (βοήθημα σε πολύ χαμηλά εισοδήματα) και επιδόματος γήρατος κατά 2,8% και 6,7% αντίστοιχα.
- διατηρείται η καταβολή επιδόματος Χριστουγέννων των δημοσίων υπάλληλων και των συνταξιούχων σε δώδεκα δόσεις. Διατηρείται το πάγωμα μισθολογικών αυξήσεων στον δημόσιο τομέα.
- **τοπική αυτοδιοίκηση.** μείωση των μεταβιβάσεων προς τις αυτόνομες περιοχές των Αζόρων και της Μαδέιρα κατά 1,7εκ.€, σε 423 εκ.€. Αύξηση των μεταβιβάσεων προς τους Δήμους κατά 131 εκ€ σε 2,357 δις€.
- μείωση των δαπανών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης κατά 11,3%.
- μείωση δαπανών για επιδόματα ανεργίας κατά 10,6% (λόγω της υπολογιζόμενης μείωσης των ανέργων).
- για πρώτη φορά προβλέπεται η μεταβίβαση στους φορολογουμένους τυχόν πλεονάσματος του προϋπολογισμού από έσοδα ΦΠΑ και φορολογία φυσικών προσώπων. Συγκεκριμένα, προβλέπεται δυνατότητα μερικής ή ολικής επιστροφής της έκτακτης εισφοράς επί του φορολογητέου εισοδήματος, εφόσον τα κρατικά έσοδα από ΦΠΑ και φορολόγηση φυσικών προσώπων υπερβούν τα προϋπολογισθέντα. Το μετρό αφορά στην έκτακτη εισφορά του οικονομικού έτους 2015, άρα τυχόν επιστροφές θα εκτελέσουν το 2016.

 Το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Πορτογαλίας-Κίνας ανέδειξε τον Κινέζο Πρέσβη στην Λισσαβόνα, κ. Huang Songfu, ως Προσωπικότητα της Χρονιάς για την προώθηση των διμερών σχέσεων Πορτογαλίας-Κίνας. Ο κ. Songfu, αναφερόμενος σε συνέντευξή του στις σχέσεις των δυο χωρών, επεσήμανε ότι η οικονομική κρίση απετέλεσε το έναυσμα για μια νέα αρχή στις διμερείς εμπορικές σχέσεις, δεδομένου ότι, όπως είπε, οι Κινέζοι επιχειρηματίες δεν βλέπουν την Πορτογαλία ως μια χώρα χωρίς μέλλον, αλλά ως μια χώρα με πολλές προοπτικές, όπου η Κίνα μπορεί να συνάψει αμοιβαίως επωφελείς οικονομικές συμφωνίες. Σύμφωνα με στοιχεία του 2013 του Πορτογαλικού Οργανισμού Προώθησης Εμπορίου και Προσέλκυσης Επενδύσεων (AICEP), ο όγκος του διμερούς εμπορίου αγαθών και υπηρεσιών Πορτογαλίας-Κίνας ανέρχεται σε 2,23δις ευρώ. Με βάση προσωρινά στοιχεία του πρώτου 8μήνου 2014, η Κίνα κατατάσσεται στην 10^η θέση ως πελάτης της Πορτογαλίας, με τις πορτογαλικές εξαγωγές στην Κίνα να καταγράφουν αύξηση κατά 22,4% το ίδιο διάστημα (σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο 2013). **Κατά την τελευταία πενταετία δε, οι πορτογαλικές εξαγωγές αγαθών στην**

Κίνα έχουν αυξηθεί συνολικά κατά 39%. Έντονο παρουσιάζεται και το επενδυτικό ρεύμα από την Κίνα προς την Πορτογαλία, με κατεξοχήν συμμετοχή κινεζικών εταιρειών στο πρόγραμμα ιδιωτικοποιήσεων της πορτογαλικής κυβέρνησης και συγκεκριμένα στον ενεργειακό και ασφαλιστικό τομέα με την εξαγορά συμμετοχών στην Energias de Portugal-EDP (παραγωγή και διανομή ηλεκτρικής ενέργειας), την REN (διανομή ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου) και την Caixa Seguros (ασφαλιστική). Παράλληλα, μέσω του προγράμματος χορήγησης αδειών διανομής σε αλλοδαπούς επενδυτές, 1.159 άδειες διανομής έχουν χορηγηθεί μέχρι σήμερα σε Κινέζους υπηκόους. Πλέον πρόσφατη κινεζική επένδυση στην Πορτογαλία αφορά στην εξαγορά του 96% της Espirito Santo Saude - η οποία δραστηριοποιείται σε υπηρεσίες υγείας με ιδιοκτησία νοσοκομείων, κλινικών, κλπ - έναντι 465εκ.€ από την κινεζικών πλέον συμφερόντων πορτογαλική ασφαλιστική Fidelidade (το 85% του κεφαλαίου της ανήκει στον κινεζικό Όμιλο Fosun International Ltd). Σύμφωνα δε με εκτιμήσεις του Κινέζου Πρέσβυ, συνολικά οι κινεζικές επενδύσεις στην Πορτογαλία έχουν υπερβεί τα 7δισ€.

Οι αποδόσεις των πορτογαλικών ομολόγων στην δευτερογενή αγορά παραμένουν σε χαμηλά επίπεδα. Στο τέλος του Οκτωβρίου το επιτόκιο των 10ετών ομολόγων κυμαινόταν σε 3,2%.

Σταθερή βελτίωση καταγράφουν τα στατιστικά στοιχεία της αγοράς εργασίας, με την ανεργία να σταθεροποιείται κάτω του 14%. Σύμφωνα με την Eurostat, η ανεργία υποχώρησε τον Σεπτέμβριο σε 13,6% μειωμένη κατά 2,1 ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με τον αντίστοιχο μήνα 2013 και κατά 0,3% σε σχέση με τον Αύγουστο, ενώ η ανεργία των νέων μειώθηκε σε 35,2% (έναντι 36,3% την αντίστοιχη περίοδο του 2013).

Οι μη χρηματοοικονομικές δημόσιες επιχειρήσεις κατέγραψαν το 2013 κέρδος της τάξης των 337εκ.€, βελτιώνοντας την θέση τους κατά 885εκ.€, σε σχέση με το προηγούμενο έτος, οπότε είχαν ζημία ύψους 548εκ.€. Τούτο οφείλεται στην βελτίωση τόσο των αποτελεσμάτων εκμετάλλευσης (λειτουργικά έσοδα/έξοδα) κατά 31,9% (424εκ.€), όσο και των χρηματοοικονομικών αποτελεσμάτων (+26,9% ήτοι 458εκ.€). Παράλληλα μειώθηκαν κατά 9% οι ανάγκες χρηματοδότησης των δημοσίων επιχειρήσεων του μη χρηματοπιστωτικού κλάδου (μη συμπεριλαμβανόμενης της ανανέωσης δανειακών συμβάσεων), σε 3,713δισ€. Ωστόσο, οι κρατικές επιχειρήσεις συνολικά αύξησαν το 2013 το χρέος τους κατά 1,8%, σε 34,8δισ€. Το σύνολο δε των κρατικών παροχών προς αυτές τις δημόσιες επιχειρήσεις (δάνεια, αντισταθμιστικές αποζημιώσεις, οικονομικές συνεισφορές, κλπ) - μη συμπεριλαμβανομένων των κρατικών εγγυήσεων- περιορίστηκε, σε σχέση με το 2012, κατά 6,8% σε 4,2δισ€. Η βελτίωση των οικονομικών αποτελεσμάτων των δημοσίων επιχειρήσεων αποδίδεται, σύμφωνα με το Πορτογαλικό Υπουργείο Οικονομικών, στην επαναδιαπραγμάτευση το 2013 από την Πορτογαλική Κυβέρνηση ορισμένων συμβάσεων αντιστάθμισης πιστωτικού κινδύνου (γνωστές ως swaps επιτοκίου) που είχαν συνάψει αυτές με χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Ορισμένες πορτογαλικές δημόσιες επιχειρήσεις (κυρίως μεταφορών) είχαν συνάψει swaps με τράπεζες, επί εποχής προηγούμενων κυβερνήσεων, με σκοπό την διασφάλιση τους έναντι αύξησης των επιτοκίων. Ωστόσο, η μείωση των επιτοκίων από το 2009, όποτε άρχισε η κρίση, είχε ως αποτέλεσμα την πρόκληση μεγάλων ζημιών από τις συμβάσεις αυτές (οι οποίες περιελάμβαναν υπερβολικά κερδοσκοπικούς όρους).

B. ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

 Ποσοστό 86% των ξένων επενδύσεων στην Πορτογαλία αφορά σε **επενδύσεις σε ακίνητα**. Τον περασμένο Οκτώβριο οι επενδύσεις ακινήτων ανήλθαν σε 108,3 εκ.ευρώ, ενώ 1,076 δις ευρώ επενδύσεις σε ακίνητα έχουν πραγματοποιηθεί υπό το καθεστώς της χορήγησης προσωρινής άδειας διαμονής σε επενδυτές.

 Η Πορτογαλία βρίσκεται στην 23^η θέση, δυο θέσεις χαμηλότερα σε σχέση με το 2014, στην κατάταξη 189 χωρών ανάλογα με το επιχειρηματικό περιβάλλον, **Doing Business Portugal 2015**, της Παγκόσμιας Τράπεζας. Μεταξύ των θετικών σημείων που ευνοούν την επιχειρηματικότητα στην Πορτογαλία αναφέρονται στην σχετική αναφορά οι μεταρρυθμίσεις στην αγορά εργασίας που εφαρμόστηκαν το 2013.

 Στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος για τον κλάδο των επικοινωνιών έχει βρεθεί η πρώτη κρατική εταιρεία τηλεπικοινωνιών **Portugal Telecom**. Τον Οκτώβριο 2013 η Portugal Telecom ανακοίνωσε την συγχώνευση με την βραζιλιανική Oi, η οποία αναμένεται να ολοκληρωθεί κατά το πρώτο τρίμηνο του 2015 και από την οποία θα προέλθει η εταιρεία CorpCo, με έδρα στην Βραζιλία. Πριν την ολοκλήρωση της συγχώνευσης, η οποία είχε παρουσιάσει καθυστερήσεις και προσωρινές επιπλοκές λόγω της σύνδεσης της Portugal Telecom με εταιρείες του Ομίλου Espirito Santo, η Oi σχεδιάζει την πώληση της PT, προκειμένου να αυξήσει την ρευστότητά της για να συμμετάσχει στην υπό εξέλιξη αναμόρφωση (μέσω εξαγορών) του κλάδου των τηλεπικοινωνιών στην Βραζιλία. Στο πλαίσιο αυτό, η γαλλική Altice κατέθεσε δεσμευτική προσφορά για την εξαγορά της PT (εξαιρουμένων των στοιχείων ενεργητικού σε αφρικανικές χώρες) ύψους 7δις ευρώ. Ακολούθησε υποβολή δημόσιας πρότασης εξαγοράς (1,35ευρώ/μετοχή) από εταιρεία της Isabel dos Santos, κόρης του Προέδρου της Αγκόλα, πλουσιότερης γυναίκας της Αφρικής, με μεγάλη επενδυτική δραστηριότητα στην Πορτογαλία, μεταξύ άλλων και στον τομέα των τηλεπικοινωνιών μέσω της NOS.

 Σύμφωνα με στοιχεία που δημοσιεύθηκαν σχετικά με την **προνομιακή φορολόγηση των επιχειρήσεων που εφήρμωσε η Πορτογαλία κατά το δεύτερο εξάμηνο 2013**, 8.500 νομικά πρόσωπα έκαναν τότε χρήση του προνομιακού φορολογικού καθεστώτος προς επενδυτές, εξοικονομώντας κατά μέσο όρο 26.000 ευρώ. Συγκεκριμένα, το βασικότερο μέτρο που εφαρμόστηκε αποκλειστικά για την περίοδο αυτή αφορούσε μείωση του φορολογικού συντελεστή έως και σε 7,5% σε επιχειρήσεις που θα πραγματοποιούσαν επενδύσεις στην Πορτογαλία κατά την συγκεκριμένη περίοδο.

 Τα Πορτογαλικά Ταχυδρομεία «Correios de Portugal» ανακοίνωσαν την επέκταση της δραστηριότητας στον χρηματοπιστωτικό κλάδο με την **δημιουργία Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου**. Σύμφωνα με την σχετική ανακοίνωση, μετά από έρευνα αγοράς η εταιρεία κατέληξε στο συμπέρασμα ότι υπάρχει περιθώριο για την είσοδο μιας τράπεζας που θα απευθύνεται στο συντηρητικό οικονομικά τμήμα του πληθυσμού με μέσο/χαμηλό εισόδημα. Εκτιμάται ότι εν λόγω επένδυση θα ανέλθει σε 100εκ.ευρώ.

 Σύμφωνα με στοιχεία της Πορτογαλικής Στατιστικής Αρχής για το πρώτο οκτάμηνο 2014, οι ελληνικές εξαγωγές στην Πορτογαλία μειώθηκαν το διάστημα αυτό σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα 2013 κατά 9,8% σε 78,4εκ.ευρώ, εξέλιξη που οφείλεται στην σχεδόν εξάλειψη των εξαγωγών πετρελαιοειδών. Στον ίδιο λόγο οφείλεται και η συρρίκνωση κατά το ¼ των πορτογαλικών εξαγωγών στην Ελλάδα, οι οποίες ανήλθαν κατά το διάστημα Ιανουαρίου-Αυγούστου 2014 σε 89 εκ.ευρώ. Την εξεταζόμενη περίοδο το αποτέλεσμα του **εμπορικού ισοζυγίου εμφανίζεται ελλειμματικό για την Ελλάδα κατά 10,9εκ.ευρώ**, έναντι ελλείμματος 34,7εκ.ευρώ την ίδια περίοδο του 2013. Αναφορικά με την σύνθεση των ελληνικών εξαγωγών, το 41% αφορά σε εξαγωγές προμηθειών για την βιομηχανία, το 30% εξαγωγές τροφίμων/ποτών και ακολουθούν οι κατηγορίες κεφαλαίουχικών αγαθών (13%), λοιπών καταναλωτικών αγαθών (13%), υλικό μεταφορών (3%).